

MỘT SỐ VẤN ĐỀ VỀ NGUỒN NGUYÊN LIỆU TRONG NƯỚC CHO NGÀNH SỮA VIỆT NAM TRONG THỜI GIAN TỚI

Thạc sĩ PHẠM TÍN MINH

Công ty Sữa Việt Nam (Vinamilk) một doanh nghiệp nhà nước trực thuộc Bộ Công nghiệp là một công ty chế biến sữa lớn nhất ở Việt Nam hiện nay. Với hơn 20 năm hoạt động trong ngành chế biến, kinh doanh sữa và các sản phẩm từ sữa. Hiện nay Vinamilk chiếm giữ trên 60% thị phần sản phẩm sữa ở Việt Nam. Đây cũng là công ty dẫn đầu trong việc góp phần phát triển ngành chăn nuôi bò sữa ở nước ta, thực hiện khá thành công sự liên minh công nông trong ngành sữa Việt Nam trong thời gian qua.

Các nguồn nguyên liệu vật tư chủ yếu phục vụ sản xuất kinh doanh của Công ty Sữa Việt Nam như bột sữa, dầu bơ, thiếc lá,... (chiếm tỷ trọng trên 65% trong tổng số nguyên nhiên vật liệu sản xuất), hiện nay vẫn phải nhập ngoại. Trong đó nhập khẩu bột sữa và dầu bơ hàng năm rất lớn chiếm 90% trên tổng số sử dụng. Đây là một vấn đề mà Vinamilk cần phải xây dựng biện pháp cùng Nhà nước để tăng sử dụng nguồn nguyên liệu trong nước, giảm bớt nguồn nhập khẩu.

Các nguyên liệu sử dụng trong nước như các loại: Đường RE, dầu thực vật, sữa bò tươi, bao bì giấy, đậu nành hạt, trứng gà... để sản xuất sữa của Vinamilk phát triển trong các năm qua đã tạo điều kiện rất ổn định đầu ra cho các ngành nông nghiệp trong nước như mía đường, cây lấy dầu, chăn nuôi bò sữa... Từ năm 1999, ước tính đàn bò sữa trong nước có gần 30 nghìn con trong đó tập trung chủ yếu ở TP.HCM. Năm 1999 và trong năm 2000, bình quân mỗi tháng Vinamilk thu mua 3000 tấn sữa bò tươi, Foremost thu mua khoảng 300 tấn và số lượng bán trôi nổi trên thị trường để dưới các dạng sữa tươi thanh trùng, sữa chua hũ... khoảng 150 tấn. Hiện nay sản lượng thu mua sữa tươi của Vinamilk từ bà con nông dân tăng trưởng đều đặn 125%/năm.

Các nhà cung cấp trong nước ngày càng chiếm vị trí quan trọng trong chiến lược phát triển sản xuất của công ty do các loại nguyên vật liệu trong nước bao gồm: đường tinh luyện, dầu thực vật, sữa bò tươi, đậu nành hạt, trứng gà... chiếm tỷ trọng khoảng 35% trên tổng số. Với chủ trương khuyến khích sản xuất trong nước, hạn chế nhập khẩu của Chính phủ nên những người cung cấp này có thể tạo áp lực với công ty do số lượng ít, nhất là những nông dân nuôi bò sữa. Ví dụ, việc nông dân pha thêm nước dừa vào sữa bò tươi là có thật, khi Vinamilk có những biện pháp kiểm soát chặt chẽ, yêu cầu cao về chất lượng hoặc hạn chế mua sữa thì báo chí đã có những bài viết không có lợi

cho Công ty.

Để đạt tới mục tiêu nâng cao tỷ trọng sử dụng sữa tươi từ nguồn trong nước, ta thấy cần phải có hướng nghiên cứu sâu và cụ thể hơn với ngành chăn nuôi bò sữa của Việt Nam, ở đây xin nêu một vài nét khái quát:

Mỗi tháng để sản xuất, Vinamilk sử dụng lượng nguyên liệu bột sữa nhập khẩu quy ra sữa tươi là khoảng 30.000 tấn. Để phấn đấu tới năm 2005 Vinamilk có thể sử dụng 30% nguyên liệu là sữa tươi thì bình quân 1 tháng Vinamilk phải thu mua được khoảng 15.000 tấn sữa tươi trong nước, gấp 5 lần sản lượng hiện nay. Muốn đạt con số trên tốc độ sữa tươi cung cấp từ nông dân hàng năm tăng trưởng bình quân là 1,5 lần. Hiện nay tốc độ tăng trưởng của chăn nuôi bò sữa mới đạt được 1,25 lần. Mà xu thế của phát triển chăn nuôi bò sữa thì đang bị "chững" lại.

Đưa ra những con số trên để thấy rằng: Chỉ để tăng tỷ trọng sử dụng nguyên liệu trong nước từ 10% của năm 2000 lên 30% vào năm 2005 thì ngành chăn nuôi bò sữa cần có tốc độ tăng trưởng 150% mỗi năm. Đây là một bài toán rất khó cho ngành chăn nuôi bò sữa khi đưa ra phương án cụ thể và khả thi. Vậy mà có nhiều chuyên gia không rõ căn cứ vào đâu cứ cho là phát triển đàn bò để cung cấp 100% nguyên liệu trong nước là dễ dàng. Theo tôi chỉ cần đề ra một mục tiêu đến năm 2005, tỷ lệ sử dụng sữa tươi trong nước chiếm 20 - 25%; năm 2010 tỷ lệ này đạt 50 - 60% trên tổng số cần dùng của toàn bộ nhu cầu sản xuất trong nước. Và để đạt mục tiêu đó thì nhà nước các bộ ngành có liên quan phải rất khẩn trương để có các chính sách nhằm:

- Quy hoạch lại đàn bò sữa trong

nước về vùng chăn nuôi, giống, thức ăn, đưa các tiến bộ khoa học kỹ thuật, công nghệ chăn nuôi hiện đại vào.

- Tập trung phát triển chăn nuôi theo cả hai quy mô: hộ gia đình và trang trại.

- Có các chính sách ưu đãi về thuế cho nông dân nuôi bò sữa, tổ chức các đợt huấn luyện kỹ năng chăn nuôi, hỗ trợ các khâu y tế, vệ sinh, lai tạo giống bò cho ngành chăn nuôi bò sữa.

Về quy hoạch và định hướng phát triển của ngành công nghiệp chế biến sữa:

- Tiếp tục đổi mới, đầu tư công nghệ, thiết bị tiên tiến cho ngành chế biến sữa để đảm bảo cung cấp cho thị trường các sản phẩm sữa có tiêu chuẩn chất lượng cao.

- Đa dạng hóa sản phẩm, chú trọng phát triển các sản phẩm sữa bò và các sản phẩm sữa đậu nành để cung cấp sản phẩm cho những người ăn kiêng.

- Hướng dẫn việc thay thế bao bì sữa tươi hiện nay là màng giấy phức hợp (không tái sinh được) bằng sử dụng các loại bao bì nhựa PS (có thể tái sinh) theo xu hướng hiện nay trên thế giới để đảm bảo chống ô nhiễm môi trường.

- Quy hoạch phát triển các nhà máy sản xuất chế biến sữa gắn với các vùng chăn nuôi bò sữa, gắn với các vùng thị trường để có thể giảm thiểu chi phí vận chuyển và tăng cường công tác phục vụ cho người dân cả nước có sản phẩm sữa một cách dễ dàng thuận lợi.

Để thực hiện chiến lược thay thế dần nguồn nguyên liệu sữa bột và dầu bơ nhập khẩu bằng nguồn sữa bò tươi, phát triển ngành chăn nuôi bò sữa trong nước Chúng tôi xin nêu một số kiến nghị:

Nhà nước có chính sách thuế ưu đãi để khuyến khích ngành chăn nuôi bò sữa của Việt Nam. Cụ thể: không đánh thuế đối với sản phẩm sữa tươi do người nông dân sản xuất bán cho các nhà máy chế biến sữa (thuế VAT, thuế lợi tức), để bà con nông dân có lợi nhuận tái đầu tư chăn nuôi bò sữa. Không đánh thuế nhập khẩu đối với tinh bột, bơ cái, trang thiết bị cho trang trại nuôi bò như bồn tank, máy vắt sữa, máy tắm cho bò ... để thúc đẩy nhanh quá trình hiện đại hóa ngành chăn nuôi bò sữa.

Có thể trích một phần từ thuế nhập khẩu bột sữa của Vinamilk (khoảng 20%) mỗi năm khoảng 15-20 tỷ giao cho Vinamilk lập một quỹ tín dụng ưu đãi cho bà con nông dân vay đầu tư trang thiết bị chăn nuôi bò sữa và sẽ trả nợ cho Vinamilk quy bằng sữa bò tươi nguyên liệu.

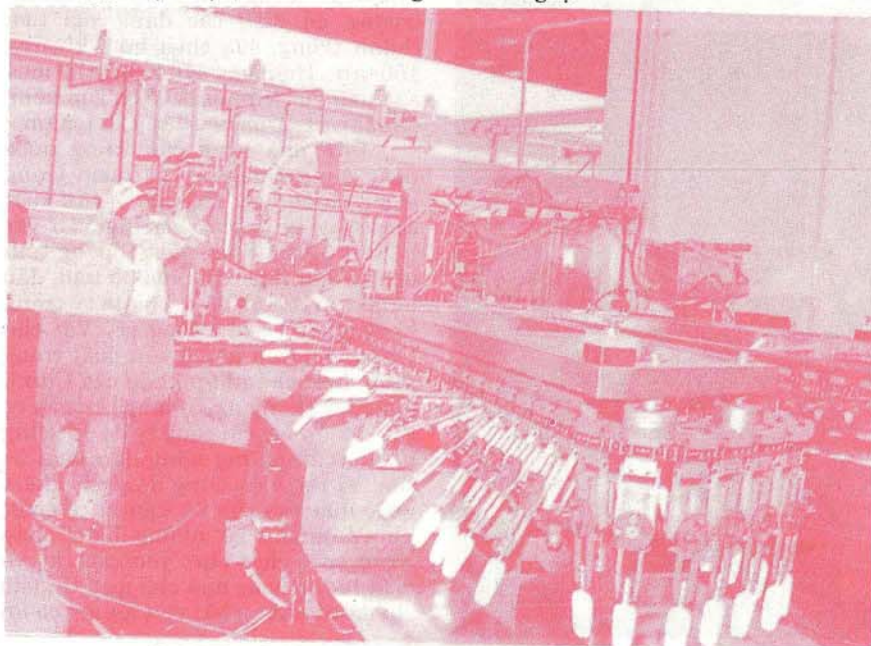
Ngành nông nghiệp tập trung chỉ đạo các vấn đề về con giống, thức ăn, chăm sóc thú y... để thúc đẩy ngành chăn nuôi bò sữa Việt Nam, áp dụng các tiến bộ khoa học kỹ thuật thế giới trong lĩnh vực chăn nuôi bò sữa.

Đối với các đơn vị liên doanh, xí nghiệp 100% vốn nước ngoài hoạt động tại Việt Nam, nhà nước nên quy định và kiểm soát tỷ lệ thu mua sữa tươi cho bà con nông dân. Trước đây khi cấp giấy phép đầu tư cho các liên doanh và các công ty 100% vốn nước ngoài hoạt động tại Việt Nam, nhà nước Việt Nam đã quy định các đơn vị này phải đầu tư phát triển chăn nuôi bò sữa, thu mua nguyên liệu cho nông dân nhưng thực tế hiện nay tình trạng thường thấy là các nơi này không triển khai mướn đầu tư phát triển nguyên liệu trong nước và nhà nước thì lại không có biện pháp kiểm tra, xử lý.

Có chủ trương cho Vinamilk thí điểm mô hình đầu tư kết hợp giữa trang trại chăn nuôi bò sữa hiện đại với công nghệ chế biến. Dĩ nhiên muốn vậy, nhà nước phải cho Vinamilk các cơ chế với các ưu đãi đặc biệt để xây dựng bước đầu mô hình này.

Trong quá trình thực hiện cổ phần hóa, có các chủ trương để cho bà con nông dân chăn nuôi bò sữa được tham gia mua cổ phần của các ngành công nghiệp chế biến sữa.

Công ty xây dựng chiến lược đào tạo để có nguồn nhân sự chuyên ngành chế biến sữa, xây dựng thêm một số liên doanh trong nước giữa công ty sữa với các tỉnh để có cơ sở phát triển vùng nguyên liệu, nguồn nhân sự được đào tạo của Vinamilk để hỗ trợ cho việc thành lập các liên doanh trong nước này ■

30 PHÁT TRIỂN KINH TẾ